

ПОРІВНЯННЯ НОРМ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВАХ УКРАЇНИ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПИ

Підписання політичної і економічної частини Угоди про Асоціацію Європейського Союзу влітку 2014 року стало поштовхом для удосконалення українського законодавства. Саме адаптація усієї законодавчої бази бухгалтерського обліку відповідно до європейських стандартів дасть змогу вийти на міжнародні ринки і дозволить бути конкурентоспроможними нашим підприємствам. Щоб приєднатися до Євросоюзу, Україна має відповідати політичним і економічним умовам, загальновідомим як Копенгагенські критерії, серед яких і узгодження правових норм щодо регулювання обліку в акціонерних товариствах.

В рамках щорічних планів з виконання "Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу" було започатковано роботу щодо запровадження механізму безпосереднього застосування в Україні міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), що є основним питанням адаптації законодавства України у сфері бухгалтерського обліку.

Але це лише початок, адже порівнявши правові норми України та Європейського Союзу можна побачити багато відмінностей. На шляху до інтернаціоналізації та гармонізації діяльності країн ЄС було опубліковано низку нормативних документів, для досягнення рівних економічних умов у рамках Європейського співтовариства. Ці закони називаються директивами, які присвячені уніфікації вимог щодо розкриття інформації та бухгалтерської звітності, тобто встановлювали основні положення ведення обліку і складання фінансової звітності, які країни-учасниці інтегрують в національне законодавство. Базовим регуляторним актом ЄС у сфері бухгалтерського обліку визнана Директива 2013/34/ЄС Європейського парламенту і Ради від 26 червня 2013 року "Щодо річної бухгалтерської звітності, консолідованої фінансової звітності та відповідних звітів деяких типів підприємств" а в Україні облік кожного об'єкту регламентується П(С)БО та Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Дана Директиві зазначено критерії розподілу підприємств і груп на види за обсягом діяльності для цілей складання звітності; встановлює загальні принципи фінансової звітності і методи оцінки об'єктів обліку; визначає порядок розкриття і відповідальності за інформацію у фінансовій звітності, управлінському звіті, звіті про корпоративне управління; встановлює обсяг і вимоги до консолідованої фінансової звітності та консолідованого управлінського звіту, методи і винятки з консолідації; містить вимоги до оприлюднення звітності, підходи до спрощення звітності; встановлює правила подання звітності щодо платежів до державного бюджету.

Стосовно акціонерних товариств можна побачити відмінності критеріїв та категорій, за якими визначається розмір підприємства. Якщо в Україні розмір підприємства залежить від річного доходу і середньої кількості працівників то у Європі такими критеріями є: валюта балансу, чистий оборот а також середня чисельність працівників, зайнятих протягом фінансового року.

Після дослідження вище зазначеної Директиви можна запропонувати деякі зміни стосовно фінансової звітності. Так як основні фінансові показники діяльності підприємства відображаються у формі № 1 Баланс (Звіт про фінансовий стан) та формі № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) їх можна зробити обов'язковими для всіх типів підприємств і також додати примітки до звітності. Дана пропозиція взята з Директиви, якою встановлено три форми фінансової звітності у складі балансу, звіту про прибутки і збитки, приміток до звітності. Але інші звіти теж можна включати за винятком суб'єктів малого підприємництва Також законодавство ЄС не передбачає складання проміжної фінансової звітності, на відміну від П(С)БО 1, яким регламентована проміжна (місячна, квартальна) звітність.

На сьогодні керівники українських підприємств допускають помилки в тому що використовують дані фінансової звітності з метою управління. Це означає що управління ґрунтується лише на вартісних показниках показники без обліку натуральних. Також це означає що не враховуються не фінансові показники, наприклад, такі як терміни погашення заборгованостей, своєчасність надходження коштів чи плінність кадрів.

На сьогодні система управлінського обліку або внутрішньогосподарського (управлінського) обліку має функціонувати не окремо а взаємодіяти з діючою підсистемою бухгалтерського обліку, на постійній основі. На відміну європейського законодавства в Україні не передбачено в обов'язковому порядку надавати управлінський звіт і звіт про корпоративне управління в яких зазначається майбутній розвиток наших підприємства, діяльність у сфері досліджень та розробок, цілі та політику управління фінансовими ризиками підприємства. Це є перешкодою в міжнародній підприємницькій діяльності українських підприємств, так як іноземним партнерам дана інформація є важливою, що в результаті може призвести до відмови у співпраці.

Щодо порівняння регламентації у сфері консолідації звітності, існують теж розбіжності. Зокрема, ширшими є вимоги, встановлені Директивою у питаннях зобов'язань складати консолідовану фінансову звітність, звільнень материнського підприємства від складання звітності, не включення підприємства в консолідовану звітність. В той час як П(С)БО 1 встановлено п'ять форм консолідованої звітності, Директивою передбачено три з дозволу державам-членам вимагати включення додаткових звітів.

Суттєво відрізняються вимоги до змісту приміток до звітності. У вітчизняному законодавстві відсутні методи об'єднання бізнесу в рамках групи, пропорційної консолідації та вимоги підготовки консолідованого управлінського звіту.

В цілому можна стверджувати, що Директива 2013/34/ЄС є зведеним набором детальних правил, скерованих на застосування МСФЗ, тоді як національні стандарти бухгалтерського обліку, відповідні методичні рекомендації розкривають окремі питання і далеко не враховують всі можливі підходи обліково-звітної практики, потребуючи динамічних змін і доповнень.

Як висновок, можна стверджувати що європейське законодавство на сьогодні є досить удосконаленим. Фінансова звітність містить усю необхідну інформацію для аналізу господарської діяльності. При цьому вона є точною, достовірною та невеликого обсягу, що дозволяє швидко її опрацювати і отримати необхідну інформацію. Також завдяки цій звітності підприємства можуть вільно співпрацювати один між одним як і в межах країни так і за її межами. Ще однією важливою відмінністю є управлінська звітність, яка відповідно до законодавства Європейського союзу є обов'язковою. Вона дозволяє планувати стратегічні плани на майбутнє, розраховувати майбутні результати діяльності і отримувати інформацію про діяльність підприємства в цілому, завдяки цьому можна передбачити витрати діяльності в майбутньому. Дані пропозиції приведуть до розширення діяльності українських підприємств та дозволять бути учасниками міжнародної співпраці з європейськими країнами. Управлінська звітність дасть змогу контролювати діяльність і фінансові показники підприємства, зменшить ризик отримання українськими господарюючими суб'єктами в результаті проведених операцій збитків від основної діяльності що покращить добробут країни в цілому.